

LĂCRĂMIOARA MOLDOVAN

cl. a XII-a, LT „Gheorghe Asachi”, mun. Chișinău

Ierburile sălbătice

Recompensat cu un premiu excepțional la Festivalul de la Cannes, Alain Resnais își urmează ascensiunea în „infernul uman”, oferind duetului femeie-bărbat o alură de veșnică tinerețe, ca și filmul său. Prima referință la filmul „Ierburi sălbătice” apare ca o re-întoarcere la originile peliculei sale, drept un omagiu adus creatorului pânzei narative: Joseph Mankiewicz. Personajul feminin interpretat de Sabine Azema, Marguerite Muir, ca și tânăra văduvă a lui Mankiewicz, are și ea câteva fantome: Georges (Andre Dussollier), singurătatea sa și spiritul de aventură.

Adam și Eva, Leo Butnaru

Și în acest film, Resnais își propune să filmeze ființe care trăiesc frica, fantezia, eșecurile sau amintirile într-un mod aproape suprarealist, nu doar simpli oameni ancorați într-o realitate brută. Totul este disonant în „Ierburi sălbătice”, acoperit de un halou de lumină pucioasă, care dezvăluie mai

mult decât ascunde, care liniștește mai mult decât intrigă. Nu este vorba doar de a voala un adevăr sau o umanitate prozaică...

Pentru Marguerite și Georges, marele salt înainte constă în a căuta femeia sau bărbatul, pe celălalt, umbra propriului sine, și în a găsi în același timp o formă de conștiință, de drog pentru neagra singurătate în care sunt pierduți ambii. Regăsim aici sentimentul de neînsemnătate, această suferință a existenței care apare între două fantezii, în cazul personajelor lui Resnais.

Asemenea unui om de știință, Resnais se folosește de personajele sale ca de niște cobai, pe care încercă cele mai nebune experiențe. Astfel, apare în scenă Marguerite, aeriană (iubește înălțimile, este aviatore în timpul liber), de o eleganță (secvența furtului genții, filmată ca un balet), de o invenție (colecționară de pantofi) și de o virtuozitate (vocea naratorului) impresionantă. Eric Gautier mărturisește: „Resnais filmează fără intenții, fără a se acoperi, căutând exact ceea ce vrea pentru montaj. Este un risc pentru orice realizator, chiar și pentru el, să se încreadă total în imaginație. Doar datorită lucrului cu culorile și decorurile, care oferă filmului o estetică aproape de suprarealism, se face acceptat acest univers, și doar dacă ești gata măcar un pic să te aventurezi către necunoscut”.

Subiectul filmului e dintre cele mai simple: lui Marguerite îi este furată geanta în momentul când iese dintr-un magazin, de unde își cumpără o pereche de pantofi pentru picioare „neobișnuite”. Prin hazard, Georges, eternul nemulțumit, găsește portmoneul căzut

din mâinile hoțului în parcare. Îl dă poliției. Câtva timp mai târziu, doamna decide să îi mulțumească. Din acest moment, între el și proprietară se leagă o relație ciudată, formată din dorință, din respingere, dintr-un sentiment prea brusc la Georges și prea confuz la Marguerite. Dorința de dorință este departe de a fi vindecată...

Marguerite, care se crede întruchiparea independenței, nu înțelege imediat nevoia de exclusivitate pe care i-o arată Georges. Căci, contrar femeii, bărbatul nu își arată de la început decât un complex, determinant pentru acest personaj: îndoiala de a putea iubi normal, de a fi iubit din simplă dorință. Ea nu are trecut, al lui este neclar: a omorât, a jefuit sau a agresat? Soția lui Georges (o altă apariție fantomatică – frumoasa Anne Consigny) pare că îl protejează de o realitate promițătoare, căreia oricum se va abandona până la final. Ea însăși este adepta extraconjugalităților, așteaptă și privește nepăsătoare orele și dorința soțului trecând.

Alain Resnais plasează aceste ființe pierdute într-o lumină îngăduitoare: „ierburile sălbatice” sunt spațiile de libertate spre care ele se întind neîndemânat, pentru că situațiile sunt neîndemânate, pentru că sentimentele sunt neîndemânate. Ființele contradictorii și imprezvizibile ale lui Resnais, care se întrerup, se reiau, se bănuie, se contrazic, sunt ierburile sălbatice care cresc de-a lungul trotuarelor fără o explicație rațională, creând această ciudată impresie de instabilitate. „Suntem cu toții niște ierburi sălbatice, răsărite între pavajele sure ale orașului. În funcție de ora sau amestecurile chimice care au loc în creierul nostru, unul și același eveniment va fi interpretat de fiecare dată diferit”, afirmă creatorul filmului.

Amurg, Ana Manole

Neliniștea și absurdul se amestecă în acest film, se încălesc și Resnais își ascunde personajele, nu

le dă o înfățișare, ca să se devoaleze, ci le lasă în liniștea lor, uneori surdă și inertă. Imaginile sunt tulburate de un sunet de fundal și de forme fals geometrice care ascund certitudinea acestor personaje, ce merg prea repede sau prea lent, și deci nu aflăm niciodată direcția lor adevărată. Îndoiala o simți pe parcursul întregului film. De ce

Georges Pallet dorește această femeie? De ce soția lui pare că vrea ca soțul ei să o înșele? Și de ce Marguerite Muir termină prin a dori să revadă un om necunoscut, cu un comportament bizar? Până la urmă, care e problema reală a ierburilor sălbatice?

Răspunsul apare ca un ecou din interior: pentru că ființele sunt insesizabile și trebuie mers până la capătul acestei logici; pentru că incertitudinile sunt întotdeauna plăcute și deranjante, menite să te antreneze în cucerirea libertății, a lejerității. Acțiunile imprezvizibile, aberante, comportamentele care ne aduc în situații neînsemnate, spiralele absurde alcătuiesc deci firul roșu al creației cineastului. Ierburile sălbatice se agață, ca niște umbre, de inconștient...

Dacă ar fi să facem o paralelă cu psihanaliza lui Jung, devine clară psihologia caracterelor din film. Or, Jung susține: „Crusta noastră de civilizație ascunde un soi de brută cu aspect preistoric...”. Faptul că există în fiecare din noi o zonă inferioară a personalității, cea mai arhaică și mai obscură, numită Umbră, explică izbucnirile primitive pe alocuri, bestiale sau violente ale personajelor. Presupun că Resnais urmărește anume accentuarea unor elemente psihice personale care se opun tendințelor conștiente și care nu pot fi nicidecum raportate la normele morale ale unei conștiințe civilizate, iar, pe de altă parte, analizează subtil anumite defecte, slăbiciuni și tendințe nefaste, care sunt respinse de către eoul individului. Așadar,

psihanaliza oferă răspunsuri destul de „logice” la întrebările ce apar în timpul vizionării *Ierburilor*.

Este acest film o poveste de dragoste sau una de hărțuire? Cine este acest tată de familie neliniștit de gânduri obscure? Ce dorește, de fapt, această dentistă, sadică în profesia sa, care caută pacea? Afișul filmului nu minte, evocând asociațiile și sclipirile suprarealiste. Începută printr-un furt de stradă, pelicula prezintă la final zborul unui avion de turism, decolarea către imaginar părănd singura soluție pentru aceste ființe legate de moarte prin zvâcnirile lor fără sfârșit și fără nume...

Între cer și pământ, Ion Puiu

Așadar, timp de o oră și jumătate, ierburile încep să se usuce, să devină mai puțin senzuale, mai statice și îți spui într-un final că totul este un pic fără rost. Dar o ultimă secvență în aer ne readuce la ceea ce ne-a intrigat atâta: refuzul oricărui convenții, absurdul tragic, nonsensul absolut. Personajele lui Resnais sunt poate niște cobai, și chiar dacă nu e posibil să simțim empatie pentru ele, important e de a constata că acestea vor continua încă mult timp să zboare deasupra capetelor noastre.

O impozantă lecție de libertate, fantezie și plăcere nebunească promisă celui care acceptă să se lase ghidat de pașii domnișoarei Muir...